

ARGENTIJNSE LANDBOUW WIL WEL, MAAR MAG NIET

Landeigenaars, landbouwers en landarbeiders in Argentinië zijn boos. Zij willen produceren voor de wereldmarkt, zeker nu de wereldmarktprijzen de hoogte inschieten en de verwachtingen veelbelovend zijn, maar ze mogen niet. Exportheffingen remmen de productie af. Een goed moment voor bezinning, want de sector was te hard van stapel gelopen. – Jacques Van Outryve.

Argentinië zegt dat het door God gezegend is om aan landbouw te doen. Waarom mag het dan niet? Je vindt er alle klimaatzones, er zijn zeer grote vlaktes met vruchtbare grond (pampa) – vruchtbaarder dan in buurland Brazilië – en het werkvolk is gewillig. De gaucho's zijn met hun paarden vergroeid en aan het land verknocht. Bovendien ligt moderne landbouwtechnologie voor het grijpen zonder dat die veel moet kosten. Er kan gretiger en goedkoper gebruik worden gemaakt van ggo's dan in andere landen omdat men zich niet hoeft te bekommeren om patenten (zie verder).

De tegenkanting komt dus niet van hogerhand, maar van de politiek. Die is weinig stabiel, nochtans een voorwaarde om op een duurzame wijze aan landbouw en industrie te doen. De landbouw begrijpt er niets van. "Elders in de wereld worden landbouwers door hun regeringen gesubsidieerd. In Argentinië subsidiëren de landbouwers hun regering", zegt Carlos Becco, hoofd Soja Latijns-Amerika van Syngenta.

Geldontwaarding

Na het loskoppelen van de peso van de dollar volgde een drastische devaluatie

van de Argentijnse peso in 2002. Om chaos te vermijden werden importsubsidies voor de industrie en exportheffingen voor de landbouw opgelegd. Dat is een zeer ongewone situatie. Gewoonlijk is het andersom en worden invoerheffingen en uitvoersubsidies uitgeschreven om de eigen economie te beschermen. Door de goedkope Argentijnse peso en de hoge wereldmarktprijzen voor landbouwproducten kende de landbouwproductie en de -export de daaropvolgende jaren immers een ware boost. Argentinië dreigde alle voedsel, ook dat van de eigen bevolking, uit te voeren. De prijzen in de

winkel stegen door een tekort aan voedsel. Om de voedselzekerheid van de arme bevolking te verzekeren en de rust in de steden te bewaren, werd een rem gezet op de export. Sommigen noemen het populisme van de huidige links-peronistische regering van Cristina Fernández de Kirchner en voordien van haar echtgenoot. De regering beloofde immers een einde te maken aan de armoede. Het land heeft altijd een speculatie-economie gekend waardoor de kloof tussen rijk en arm zeer groot is. Wie veel heeft, kreeg almaar meer. Wie niets heeft, almaar minder. Het land zelf rijgt de eindjes aan elkaar door geld te drukken waardoor dat geld steeds minder waard wordt. Argentijnen zijn vooral gevoelig voor de vleesprijzen. Een Argentijn, arm of rijk, eet gemiddeld 70 kg rundvlees per jaar. Dat is veel meer dan een gemiddelde Europeaan (20 kg/jaar) of een gemiddelde Amerikaan (25 kg), die nochtans ook bekendstaan om hun vleesverbruik. Die eten weliswaar meer varkens- en pluimveevlees dan een Argentijn. Rood vlees is voor de modale Argentijn een symbool en dat is historisch verklaarbaar. Een populistische regering houdt dan ook graag het vlees in de winkel goedkoop zodat iedereen zijn dagelijkse (grote) 'portie' kan kopen. Vandaar dat de export moet worden beperkt om de inlandse prijzen te drukken. Een kilo rundvlees in Buenos Aires kost evenveel als een kilo tomaten en minder dan andere vleessoorten. Missie geslaagd.

ARGENTINIË

De Rio de la Plata, met aan de ene kant Argentinië en zijn hoofdstad Buenos Aires en aan de andere Uruguay met Montevideo, kijkt uitnodigend in de richting van Europa. Vandaag spuwt die brede riviermonding vrachtboten met vlees, soja, maïs en graan uit om de wereld te voeden. Argentinië telt 40 miljoen inwoners op 2,78 miljoen km². Het is het meest Europese land van Latijns-Amerika wat bevolking betreft. Spanjaarden en Italianen zijn in de meerderheid gevolgd door Duitsers en Joden. In Argentinië woont 's werelds derde grootste Joodse gemeenschap na Israël en de VS.

.....
Argentinië dreigde alle voedsel uit te voeren, ook dat van de eigen bevolking.
.....

Uitvoerbeperkingen

De uitvoerbeperkingen en -taksen hebben zware gevolgen voor de Argentijnse landbouw. De veestapel is sterk gedaald en de vleesexport bedraagt nog 7% van de productie. Dat was in 2004 meer dan 20%. Het tarwe- en sorghumareaal is sterk teruggelopen, zelfs citrusplantages worden verlaten en ingeruild voor ... soja. Onthoud dat in Argentinië, ook in Brazilië, grond belangrijk is. 55% van de landbouwgrond wordt gepacht van rijke grootgrondbezitters die in de stad wonen. Boeren wisselen van productie naargelang van de opbrengst per hectare. Dat kan vandaag vleesvee, morgen melkvee en overmorgen soja of graan zijn. Zij wisselen van productie als een ruiter van paard. Veel vaste kosten zijn er niet. Zo komt het dat in die landen vaak zeer snel wordt gereageerd op hogere of lagere wereldmarktprijzen.

Waar waren we gebleven? Bij de soja. Ook op soja wordt een exportheffing geheven van 35%. Die heffing is kleiner op sojaolie, sojameel en op biodiesel. Dat spoort de sector aan de soja eerst te verwerken en pas dan uit te voeren. De sojaprijzen volgen de markt van Chicago en worden in

Argentijns landbouwminister Lorenzo Basso ziet in exportheffingen geen probleem. Argentinië is nog steeds 's werelds exporteur nummer één of 2 voor meerdere landbouwproducten. De Europese Unie is met 33% veruit de belangrijkste bestemming.

Een blik op de vleesprijzen en vleeskwiteit bij de beenhouwer in een winkelgalerij van de hoofdstad Buenos Aires. Het valutateken van de Argentijnse peso lijkt sterk op dat van de dollar, een overblijfsel van de tijd dat 1 peso ook gelijk was aan 1 dollar. Die droom is voorbij.

dollar uitbetaald. De wisselkoers van de Argentijnse peso tegenover de dollar wordt door de regering gecontroleerd en kunstmatig hoog gehouden, bij voorkeur 3 peso voor 1 dollar, maar dat lukt allang niet meer. Het is momenteel 8 peso voor een dollar. En wanneer je dit leest kan het alweer meer zijn. Noteer terloops dat het valutateken van de Argentijnse peso nog steeds lijkt op dat van de dollar (zie foto boven). Dat dateert nog van de pariteit tussen beide munten. Toen leefde Argen-

tinië ver boven zijn stand. Op straat is de peso meer dan de helft minder waard dan de officiële koers, maar de omwisseling volgens de straatwaarde is verboden. Toch word je op straat voortdurend aan-geklampt door malafide geldwisselaars. En het is voor iedereen verleidelijk om op straat te wisselen.

Bron van inkomsten

Met de uitvoer van de soja, hoofdzakelijk sojameel, sojaolie en/of biodiesel, wil de

regering het gat tussen de invoer en de uitvoer dichten, de handelsbalans recht-trekken en tegelijk met de exportheffingen de staatskas spijzen om leningen af te betalen en de dure sociale verkiezings-beloftes te financieren. Exportheffingen op landbouwproducten brengen de overheid jaarlijks vele miljarden op. Bovendien worden de inlandse voedsel-prijzen laag gehouden. Het zijn 2 vliegen in een klap. Argentijnen hebben zich creatief op die politiek en de sterke inflatie ingesteld met ruilhandel. Overal in het land ontstaan ruilclubs. Geld hoeft dan niet meer. Niemand weet wanneer het geld hoeveel nog waard zal zijn. En wie geld heeft investeert in buurland Uruguay, in een luxevakantiewoning in Punta del Este of in landbouwgrond en landbouwactiviteit. Landbouwinvesteerders trekken massaal naar Uruguay. Uruguay heeft met Argentijns kapitaal het gat in de wereldmarkt gevonden dat door de Argentijnse regering is geslagen.

Zuid-Amerika versus Latijns-Amerika

Met Latijns-Amerika worden alle landen van Zuid- en Midden-Amerika bedoeld, ook Mexico. Zij spreken een Romaanse taal (Spaans/Portugees) in tegenstelling tot het Angelsaksische Noord-Amerika, met de VS en Canada waar voornamelijk Engels wordt gesproken. Inmiddels wordt ook in de VS steeds meer Spaans gesproken. ■

MERCOSUR/MERCOSUL

Het Argentijnse protectionisme botst met de partnerlanden in Mercosur/Mercosul, de Zuidelijke Gemeenschappelijk Markt. Brazilië, Argentinië, Paraguay, Uruguay en Venezuela zijn één vrije markt en handelsblok. Andere Latijns-Amerikaanse landen, zoals Chili, zijn geassocieerd lid. Van een echt landbouwhandelsblok is nog geen sprake. Ze zijn weinig complementair, produceren dezelfde producten, vooral vlees. De ene is vrij van MKZ, de andere niet of slechts gedeeltelijk. De Europese Unie staat op het punt een vrijhandels-

akkoord te tekenen met Mercosur. Niet eenvoudig wanneer sommige van de landen hun eigen vrijhandel verhinderen. Maar Kirchner heeft haar exportheffingen nodig om haar schulden en verkiezingsbeloftes te betalen en hoopt dat opheffing van invoerheffingen aan de andere kant van de oceaan de export, en dus haar inkomsten, zullen verhogen. Zwaarste knelpunten voor de EU in de onderhandelingen zijn rundvlees, pluimveevlees, biodiesel en bio-ethanol.

Het secretariaatsgebouw van Mercosur in Montevideo (Uruguay).

ARGENTIJNSE SOJATEELT MOET ZICH HERPAKKEN

De teelt van soja is specifiek voor Argentinië. Het land heeft er de perfecte grond en het perfecte klimaat voor. Het groeiseizoen is lang, de grond vruchtbaar en het land waar de soja wordt geteeld is vlak. In Rosario, de tweede grootste stad van het land, zijn de aanvoer, verwerking en verscheping sterk geconcentreerd. Maar er zit sleet op de teelt. De sector moet zich dringend herpakken en roept alle hens aan dek. – Jacques Van Outryve

Rosario, in de provincie Santa Fe ten noorden van Buenos Aires, ligt aan de belangrijkste spoor- en waterweg van het land. De stad wordt het Chicago van Argentinië genoemd. Meer dan 40% van alle Argentijnse granen en soja wordt op de beurs van Rosario genoteerd. Nergens ter wereld vind je zo'n dichte concentratie van sojahandel, -verwerking en -verscheping. Het belangrijkste productiegebied van Argentijnse soja ligt binnen een straal van 500 km rond Rosario. In Brazilië en de VS, die meer productie en verwerking hebben, zijn de transportafstanden veel groter. Carlos Becco van Syngenta raadt ons aan Google Earth te raadplegen en een blik te

.....

De overheid heeft de sector aangezet soja te verwerken.

.....

werpen op de activiteiten in Rosario. Driekwart van alle verwerking van Argentijnse soja vindt plaats in Rosario (zie kader p. 23). Meteen is gezegd dat Argentinië in tegenstelling tot Brazilië en de VS vooral sojaproducten uitvoert zoals sojameel, sojaolie en biodiesel van soja en in mindere mate sojabonen. "Een bewuste keuze", zo vernemen we. "We willen de soja meer toegevoegde waarde

meegeven." De overheid speelt daar ook op in door lagere exportheffingen op sojaproducten te leggen dan de 35% die vandaag op de export van sojabonen rust. Het zet de sector aan te verwerken. Meteen komt Europa in beeld. Europa is een belangrijke invoerder van sojameel en dus ook de grootste klant van Argentinië, zowel voor sojameel als voor biodiesel. Het land is 's werelds grootste exporteur van biodiesel.

Belgische technologie

Ook België is in Rosario niet onbekend. Terminal 6, het grootste opslag-, verwerkings- en verschepingsbedrijf in Rosario, maakt gebruik van Amerikaanse maar

ook van Belgische technologie voor de verwerking van sojabonen. De Belgische installatie (zie foto p. 21) die door De Smet is gebouwd, plet de bonen op hoge temperatuur door middel van uitzetting. De Amerikaanse techniek gebruikt minder hoge temperaturen en vervloeking om de sojaolie en het meel van elkaar te scheiden.

Argentinië heeft alles wat het moet hebben om een groot sojaproducten- en -verwerker te zijn. Alle grote spelers op de markt investeerden in de Argentijnse infrastructuur. Natuur én infrastructuur, Argentinië heeft beide. Voeg daar nog de nieuwe technologie aan toe. Argentinië is het land dat het snelst nieuwe technologie in soja heeft omarmd. Het is in de wereld het nummer 2 in het aantal hectares ggo-gewassen, na de VS. Ggo-gewassen in Argentinië zijn soja, katoen en maïs. Dat bleef niet zonder gevolgen voor de productie. De snelle omarming van genetische gewijzigde soja (Roundup Ready Soja) had een oorzaak, maar ook een keerzijde. Argentinië erkent geen 'intellectuele bescherming' (IP) of patent van ggo's. In tegenstelling tot maïs, met zijn hybriderassen, kan ggo-soja door iedereen zelf vermeerderd worden. Omdat de staat geen IP erkent, worden ook geen uitzaairechten (royalty's) betaald aan de zaadbedrijven die de

Tabel 1 Argentijnse soja in een notendop - Bron: Argentijns ministerie van Landbouw

Areaal	19,5 miljoen ha
Productie	48,3 miljoen ton
Sojaboonexport	7,0 miljoen ton
Sojaolie-export	4,5 miljoen ton
Sojameelexport	29,0 miljoen ton
Biodieselelexport	1,0 miljoen ton

ggo hebben ontwikkeld. In Argentinië wordt dus goedkoop gebruik gemaakt van nieuwe technologie. In de VS betaalt een boer 20 dollar per acre (40,5 are) aan het zaadbedrijf Monsanto voor heruitzaai van ggo. In Argentinië wordt hoogstens op 35% van het uitgezaaide ggo-areaal rechten betaald.

De sojamotor sputtert

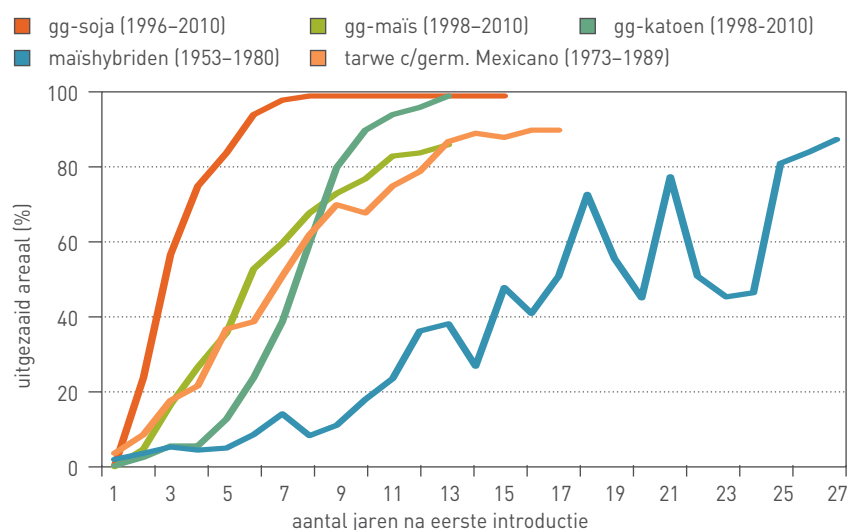
Dankzij natuur, infrastructuur en (goedkope) technologie, groeide de sojateelt in Argentinië van 1996 tot vandaag uit van bijna niets tot 20 miljoen ha (tabel 1).

Een binnenschip brengt soja via de Rio Paraná naar de zeehaven voor verschepping via de Rio de la Plata naar Europa. Of wordt het China?

Hiervan is 99% ggo-soja. Die uitbreiding ging ten koste van andere teelten, van vele andere teelten. De gemiddelde opbrengst bedraagt 2,5 ton/ha. Maar er is verandering op komst. De sojamotor sputtert na 20 jaar. Er zit slijt op. Er is geen vooruitgang meer in de productie van soja. De gemiddelde opbrengsten stijgen niet langer. Er is te veel soja op dezelfde grond gezet. Er is niet meer geïnvesteerd in de grond. Nieuwe ggo-variëteiten worden ook niet gebruikt omdat op de ggo's van de tweede generatie met nieuwe eigenschappen wel een

patent rust. Argentijnen zijn ook niet geneigd de nieuwe ggo-variëteiten te zetten omdat deze nog niet door de EU zijn goedgekeurd. De EU is voor Argentijns sojameel de belangrijkste afzetmarkt. Voeg daar nog aan toe dat door gebrek aan teeltrotatie en massaal gebruik van glyfosaat onkruiden meer en meer resistent dreigen te worden. Argentijnse sojaboeren zijn zich bewust van het feit dat een verdere stijging van de productie van soja niet meer zal komen van bijkomende hectares maar van meer soja per hectare. Er moet worden geïntensifi-

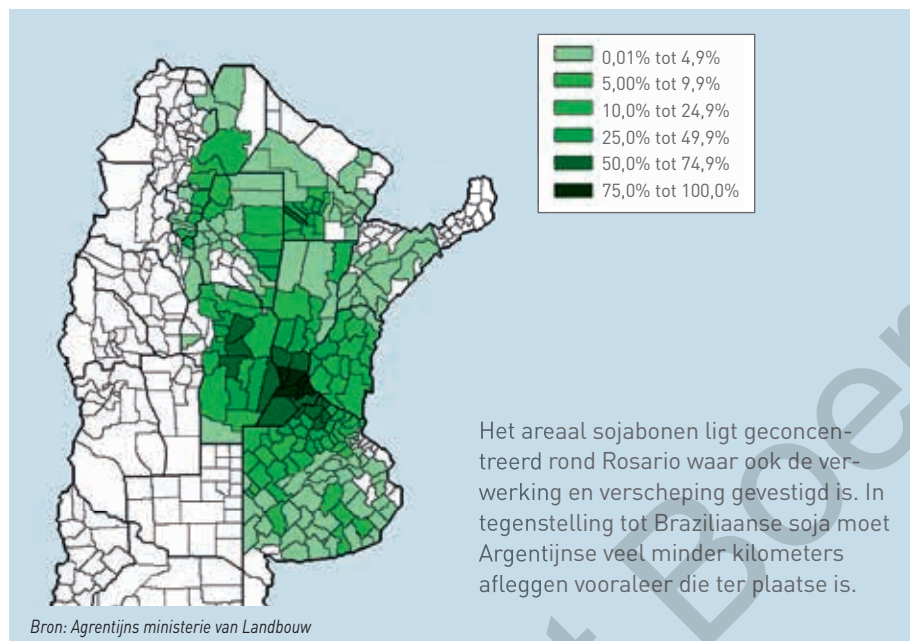

Figuur 1 Adaptatie van de Argentijnse landbouw aan het gebruik van biotechnologie (genetisch gewijzigde gewassen) - Bron: Argentijns ministerie van Landbouw

eerd, maar ditmaal op duurzame wijze want ook de (Europese) klant is veel-eisender geworden. En klant is koning. De hele sojaketen is bezorgd over de toekomst. Die keten bestaat uit boeren, landeigenaars, handel, toeleverings- en verwerkende industrie. Zij willen de Argentijnse sojateelt uit het slop halen en hem opnieuw op het pad van de groei zetten.

het brengt duiten in het zakje. Landbouwminister Lorenzo Basso (foto p. 18) zette 4 beleidspijlers voor een betere landbouw uit: directe inzaai, teeltrotatie, verstandig gebruik van biotechnologie en gewas-beschermingsmiddelen (*stewardship*) en precisielandbouw. Hij rekende ons nog eens voor dat directe inzaai in vergelijking met ploegen een energiebesparing

transportkosten naar China in *panamax*, *handy max* of *handy ships* kost 50 dollar/ton. Als gevolg van de economische crisis zijn die prijzen fors gedaald, maar ze kunnen ook snel stijgen. Denk aan 2008, toen bedroegen de transportkosten een veelvoud van deze van vandaag. Argentinië staat via waterwegen (Paraguay- en Paranarivier) in gemakkelijke verbinding

In tegenstelling tot Brazilië en de VS voert Argentinië geen bonen, maar sojaolie, -meel en biodiesel uit.

RTRS-certificaat

Argentinië is trouwens de belangrijkste leverancier van *Roundtable on Responsible Soy* (RTRS). RTRS is gecertificeerde soja die aan welbepaalde internationale ecologische en maatschappelijke normen voldoet. Aan die rondetafel wordt deelgenomen door 120 partners. België is met Bemefa een van de stuwende krachten achter het initiatief. De partners, waarin ook WWF en andere ngo's zetelen, stellen de sociale en de milieuvorwaarden op waaraan de soja moet voldoen. RTRS werkt al samen met Aapresid, de Argentijnse organisatie van *zero-tillage producers*. Directe inzaai is voor Argentijnse landbouwers een must om erosie tegen te gaan. Echter, directe inzaai gaat samen met gebruik van ggo-soja en glyfosaat om onkruid te bestrijden. Organisaties en bedrijfsleven gaan samenwerken om het vlieg wiel van de soja opnieuw aan het draaien te krijgen tegen export- en andere overheidsbemoedelingen in. Maar ook die overheid wil het wiel opnieuw aan het draaien brengen, want

van 33% oplevert en 70% minder risico op erosie.

Europa of China

We mogen ons geen illusie maken, Argentijnen hebben allang de blik op China gericht. Chinezen doen niet moeilijk. Zij maken geen problemen over ggo's of sociale certificaten. Ze betalen misschien minder of minder vlug dan Europa. Dat is ook de belangrijkste reden waarom Europa als klant nog niet geheel heeft afgedaan. Europa is ook een trouwe klant. In onzekere financiële en economische tijden is dat belangrijk. Rogelio Pontón van de Rosario Kamer van Koophandel pleit voor een goede samenwerking met China. Chinezen breiden hun eigen productie en verwerking uit. De Chinese capaciteit om sojaolie te winnen uit sojabonen (*crushing*) bedraagt 350.000 ton per dag. Dat getal moet worden vergeleken met de 200.000 ton van de VS, 195.000 ton van Argentinië en 150.000 ton van Brazilië. Chinezen voeren sojabonen in en *crushen* die zelf. De

met de sojaproductie van Paraguay (8 miljoen ton), Bolivia (2 miljoen ton) en Brazilië (80 miljoen ton). Die transportkosten via de binnenwateren bedragen 2 dollarcent/ton/km. Dat is niet veel. Meteen is gezegd dat Rosario en zijn vele terminals stroomop- en stroomafwaarts over een enorm potentieel kunnen beschikken om de wereld (lees: China) te beleveren. Het Chinese soja-areaal zelf fluctueert tussen 8 en 9 miljoen ha, de productie tussen 13 en 15 miljoen ton. Dat is dus weinig tegenover het verbruik. Dit jaar zal China 65 miljoen ton soja invoeren. Dat is bijna het dubbele van de EU! Grootste hinderpaal voor de verdere ontwikkeling van de sojateelt in China noemt Rogelio Pontón de beschikbaarheid van water in de teeltgebieden. Hij voegt er fijntjes aan toe dat Argentinië zich over water geen zorgen hoeft te maken. Een Argentijn beschikt gemiddeld over 20.000 m³ water per jaar. Een Chinees over 2100 m³ water. Er zijn ook veel Chinezen. Vandaar de oproep van de directeur van de Kamer van Koophandel van Rosario aan China. Investeer in de sojateelt en sojaverwerking in Argentinië in plaats van alles zelf te willen doen. De Chinezen zijn niet doof voor zijn boodschap. Ze staan aan zijn deur. ■

RUNDEVLEES, PRODUCT VAN DE PAMPA EN VAN DE BUREN

Pampa betekent vlakke, maar wat voor een vlakke? Een vruchtbare grasvlakte, al zou je dat op het eerste gezicht niet zeggen. Het gras is verdroogd. De pampa bestaat 800.000 km². Dat is 26 keer België. Wat doe je met zo'n winderig natuurlijk grasland? Laten begrazen. – Jacques Van Outryve

Waarom is de Argentijnse steak zo populair? Je zou het de Duitsers moeten vragen. Duitsland is in de EU de belangrijkste invoerder van Argentijns rundvlees. Misschien omdat er zo veel Argentijnen van Duitse afkomst zijn? Die zijn er om een heel andere reden gekomen. De Argentijnen zelf wijten hun succes aan hun diversiteit en complex rundvleesverhaal. Er zijn verschillende productieregio's en verschillende productiemethodes. Zij kunnen elk afzonderlijk worden gecommercialiseerd of elkaar aanvullen, want voor elkeen is er wel een markt. De productiemethodes zijn divers maar ook dynamisch. Dat wil zeggen dat naargelang van de vraag en het rendement gewisseld kan worden, als het ware van de ene op de andere dag.

.....
De Argentijnen wijten hun succes aan diversiteit.
.....

Het kan gaan om fokkerij, enkel opvang in de winterperiode, de volledige productiecyclus of de *feedlots* waar dieren hun laatste 100 dagen slijten. Van de 51,3 miljoen Argentijnse runderen bevindt zich 62% in de pampa. De pampa strekt zich uit over de provincies Buenos Aires, Santa Fe, Cordoba en La Pampa. Aansluitende productiegebieden zijn de provincie Enter Rios (het tweestromengebied) en verder het noordwesten en noorden van Argentinië. Sinds 2006

schuift de veestapel op van de pampa naar het noorden van Argentinië. We komen niet te weten waarom de pampa nog altijd het meest productieve gebied blijft.

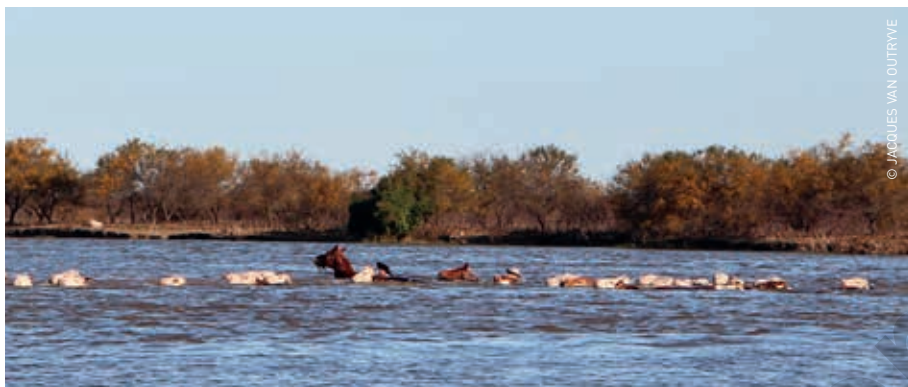
Productie van rundvlees blijft belangrijk voor het sociale leven in Argentinië. 80% van de bedrijven heeft minder dan 500 dieren. Met andere woorden, het zijn familiale bedrijven die in de dorpen zijn geïntegreerd.

De totale rundvleesproductie bedraagt 2,8 miljoen ton per jaar. Die is dus op de eerste plaats voor de eigen bevolking bestemd. Slechts 7% wordt uitgevoerd. *Grassfed of grainfed?* Voor de Argentijnen is het om het even. Beide systemen bestaan naast elkaar en vullen elkaar op de markt aan (zie verder).

Argentinië voert rundvlees uit binnen de verschillend erkende handelsquota zoals de Hilton-quota (EU), het Russia WTO 'high quality' quotum (Rusland), het quotum 481 (EU), en ook Fresh Meat-quota (VS). Om aan uitvoer binnen deze quota te kunnen deelnemen moet men over bepaalde erkenningen en certificaten beschikken.

Commercialisering

Dieren worden verkocht via markten zoals de grote veemarkt in de Buenos Aires (Liniers). Dat kan gebeuren met of zonder tussenpersoon. Markten zijn goed voor 25% van de verkoop. De overige 75% wordt rechtstreeks aan de slachthuizen verkocht. Bij 62% van de dieren vindt een of andere vorm van bemiddeling plaats.

© JACQUES VAN OUTHRYE

© JACQUES VAN OUTHRYE

VAN EILAND NAAR EILAND

In het tweestromengebied (Enter Rios) hoppen de kuddes van het ene eiland naar het andere om te grazen. De dieren worden *island livestock* genoemd. Zij maken 3% uit van de totale Argentijnse rundveestapel. Het is de meest traditionele wijze van vleesveeproductie. Zij steken de rivieren al zwemmend of per boot over. Hier worden ze aangepord de oversteek te wagen door hun gaucho's die ook al zwemmend, maar te paard, de oversteek maken. Zo'n oversteek is spectaculair en wordt 'azote' of gesel genoemd. Hogerop de rivieren, in de Pantanal (Paraguay, Brazilië), het grootste draslandgebied ter wereld, bevinden we ons in tropisch en subtropisch gebied. Daar wordt eerst een oude koe te water gelaten als afleidingsmanoeuvre voor de piranha's vooraleer de kudde runderen en de gaucho's met hun paarden oversteken.

55% van het vlees voor de binnenlandse markt wordt verkocht door de plaatselijke slagers. 45% komt bij de consument via de super- of hypermarkt. De rol van de slagers in de bepaling van de prijs en de kwaliteit is cruciaal.

Gevraagd naar de uitdagingen luidt het antwoord: "Stijgende kosten door belastingen, lonen en onrechtstreekse kosten. Bovendien is er geen competitiviteit binnen de keten. De verschillende schakels binnen de keten gooien het op een akkoord. De prijzen dalen vooral als gevolg van de druk op de binnenlandse markt door de exportbeperkingen. Dat houdt de sector niet lang meer vol." Er wordt nochtans niet meer betoogd. "Dat wil niet zeggen dat men tevreden is." Aan de overkant van de Ria de la Plata is de sfeer geheel anders. In Uruguay hebben de veehouders als het ware een tweede adem gevonden, al komen onmiddellijk Argentijnse en Braziliaanse investeerders af op dat succes. Want wat Argentijnen niet in eigen land kunnen verwezenlijken kunnen ze ook elders doen. Waar moeten ze anders met hun geld naartoe? Merkwaardig ook hoe weinig Zuid-Amerika heeft geleden van de financiële crisis. Die financiële crisis was een bankencrisis. In Zuid-Amerika heeft men geen banken nodig om te investeren maar personen. Particulieren hebben er geld zat.

© JACQUES VAN OUTHRYE

Premium rundvlees uit Uruguay grijpt zijn kansen.

Kapers op de kust

Er is in Zuid-Amerika een felle commerciële strijd aan de gang tussen verschillende productiegebieden in, maar ook buiten Argentinië, om de beste afzetmarkten. Op de Anuga in Keulen, de grootste voedingsbeurs van Europa, stonden ze broederlijk naast elkaar. Vooral buurland Uruguay weet de harten

en de markten in de wereld te veroveren als relatieve nieuwkomer. Het kleine land zit met de slogan 'Uruguayan Meats From Nature to Table' midden in het duurzaamheidsverhaal. Omdat Uruguay ook de kampioen is van traceerbaarheid – een positief gevolg van het vroegere zeer strenge belastingsysteem – toont de afbeelding bij de slogan grassprietten die gaandeweg in een streepjescode veranderen (zie foto p. 25). De traceerbaarheid is de eerste buiten de EU die door de EU ooit is erkend. Door deze traceerbaarheid is Uruguay ook het eerste en voorlopig enige land dat rundvlees rechtsreeks naar China mag uitvoeren en niet langs Hong Kong moet gaan. Argentijnen zijn jaloers op hun burens. Zij zagen hun eigen export van rundvlees kelderen als gevolg van de exportheffingen. Het kleine Uruguay, ook wel het Zwitserland van Zuid-Amerika genoemd, is in het gat gesprongen dat de Argentijnen op de wereldmarkt hebben achtergelaten.

Het kleine Uruguay exporteert 72% van zijn rundvleesproductie. Voor Argentinië gaat het nog slechts om 7%. Het was 21% in 2004. Uiteraard er moeten ook 40 miljoen Argentijnen worden gevoed en

De traditionele 'asado'. Dieren worden geslacht en in hun geheel op het vuur gelegd. Het zou bij ons niet mogelijk zijn.

slechts 3,3 miljoen Uruguayanen. Het gaat echter bij beiden om het meeste rundvlees per persoon per jaar. Ze eten beiden tussen 62 en 65 kg, sommige bronnen spreken van 70 kg per inwoner per jaar.

Invoer aan nultarief

Het meest belangrijke voor Uruguay is dat het mag meedingen om rundvlees te exporteren naar Europa tegen nultarief binnen het zogenaamde quotum 481 voor 'rundvlees van hoge kwaliteit'. Het gaat echter specifiek om *grainfed* en niet om *grassfed* dieren. De EU wil specifiek deelstukken van geslachte varzen of ossen van minder dan 30 maanden oud die ten minste gedurende de laatste 100 dagen voor de slacht uitsluitend voeder hebben gekregen dat voor minstens 62% bestaat uit krachtvoeder en/of bijproducten van voedergranen op drogestofbasis. Er zijn nog meerdere voorwaarden gesteld. Het invoerquotum bedraagt op jaarbasis 48.000 ton. Wie eerst komt, eerst maalt. Die toegeving van Europa heeft te maken met het hormonenconflict met de VS en Canada. Vandaar ook dat het om vlees van dieren gaat uit *feedlots* (*grainfed*) en niet van dieren die enkel op grasland zaten (*grassfed*). De aandacht van landen als Uruguay die premiumvlees produceren, dat wil zeggen vlees van hoge kwaliteit voor Europa, is tekenend. Zij gaan ervan uit dat Europa steeds minder zelfvoorzienend zal worden voor rundvlees en dus steeds meer behoefte zal hebben aan ingevoerd rundvlees. Ook al consumeert de Europeaner geen 62 kg maar gemiddeld slechts 20 kg rundvlees per persoon/jaar, iemand zal het moeten produceren. ■

EENS GAUCHO, ALTIJD GAUCHO

Gauchos zijn de cowboys van Zuid-Amerika. Het zijn verre nakomelingen van Spaanse kolonisten en inheemse Quechuan-moeders. Zij worden ook mestizen genoemd. Ze werden destijds door de kolonisten uit de steden verdreven en verjaagd naar de pampas. Daar leefden zij van de schapen, runderen en paarden die er in het wild liepen. Zij hoefden niet te werken of honger te lijden. Zij leefden van de hemelse dauw en de 'asado'. Dieren werden geslacht en in hun geheel op het vuur gelegd. Het leer werd gelooit en het overtollige vlees gedroogd. Later werden de gaucho's door de landeigenaars ingehuurd om op hun vee te passen. Eens gaucho, altijd gaucho. Het is voor jongeren ook vandaag nog moeilijk uit het klassensysteem te breken.

SINAASAPPEL DANST DE TANGO

Argentinië is bekend van de tango, het rundvlees, de soja en de wijnen, maar wellicht minder van citrusvruchten en yerba mate (*Ilex paraguayensis*). Mate is de kruiden-thee die elke Argentijn, die naam waardig, met een bombilla uit een versierd bokaaltje slurpt. Maar laten we het bij het citrusfruit houden. – Jacques Van Outryve

Argentinië is een belangrijke producent van citroenen (750.000 ton), sinaasappels (550.000 ton) en tangerines (32.700 ton), een soort mandarijn. Ook andere fruitsoorten worden in belangrijke mate geëxporteerd, zoals peren. Argentinië zelf zegt 's werelds grootste exporteur van peren te zijn. Van de sinaasappels wordt 70.000 ton geëxporteerd, waarvan 70% naar de EU. Na de EU komt Rusland als bestemming. Het areaal sinaasappels bedraagt 43.700 ha. Op La Campinia in San Pedro, op 150 km ten noorden van Buenos Aires, hebben Mónica en César 45 ha appelsienen, 45 ha perziken en 200 ha akkerbouwgewassen. Hun bedrijf heeft een moestuin, een winkel met confituren en andere

zelfgemaakte producten en een restaurant met obligate bijbehorende Argentijnse barbecue (asado) (www.lacampinia.com.ar). Het is een druk bezocht centrum. Er worden 2 soorten sinaasappelen

.....
**Citrusplantages worden
 verlaten. Er wordt
 overgeschakeld op soja.**

geteeld, een lokale variëteit voor de lokale markt met een maximaal jusghalte en de bekende navelsinaasappel bestemd voor de export. Er zijn bomen

Vakbondsleider Geronimo Momo Venegas is niet te spreken over het regeringsbeleid.

die 70 tot 80 jaar oud zijn. Elke boom krijgt 2000 tot 3000 bloempjes. Het worden uiteraard niet allemaal vruchten. De navelappelsien is bekend. Hij heeft

binnenin de vrucht een tweede vruchtje dat je onderaan aan de buitenkant van de schil ziet uitpuilen. Die uitstulping lijkt op een navel, vandaar ook de naam. De vorm is ovaal, heeft een dikke schil die gemakkelijk te schillen is en heeft een friszoete smaak en weinig tot geen pitten. Het is

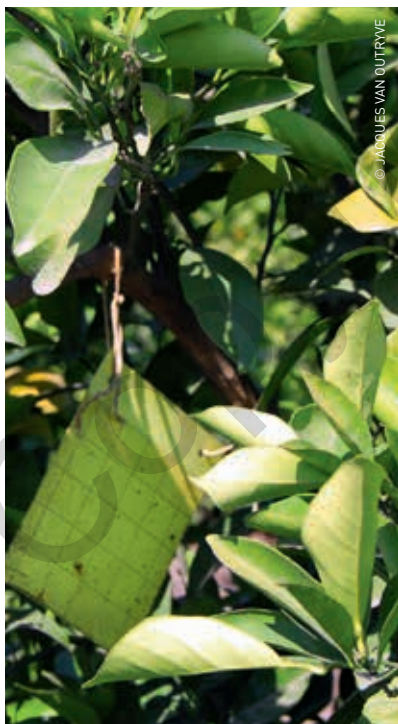
een typische handsinaasappel. Hij is dus niet specifiek bedoeld om te persen, maar om in de hand op te eten. Er staan windschermen rond de boomgaard en we zijn nog een tweetal weken van de eerste oogst verwijderd. Het oogsttijdstip wordt gemeten aan de hand van het sapgehalte

(30 tot 35%), de zoetheid (6%) en de zuurtegraad (1%). Deze laatste moet zo laag mogelijk zijn.

Vergroeningsziekte

Door middel van insectenvallen wordt de boomgaard gecontroleerd op de aanwezigheid van de Afrikaanse citrusluï. Deze bladluï verspreidt de *citrus greening disease* of *huanglongbing* (HLB). Deze vergroeningsziekte wordt veroorzaakt door een bacterie (*Candidatus liberibacter*). De appelsienen blijven klein, worden groen, vervormen en smaken bitter. De ziekte kan niet worden bestreden. Gebruik van antibiotica in de fruitteelt is ook in Latijns-Amerika verboden. Senasa, het Argentijnse FAVV, hoopt de ziekte afkomstig uit Afrika en ook al in Brazilië aanwezig onder controle te houden. Aangetaste bomen moeten worden verbrand. Mónica en César zijn er niet gerust in, maar toch blijven ze geloven in de teelt van citrusvruchten in tegenstelling tot collega's die ermee stoppen wegens de exportheffingen. Zij zijn overgeschakeld op soja. Die teelt vraagt minder arbeid.

Voor Geronimo Venegas, voorzitter van de landarbeidersvakbond en internationaal bekend als verdediger van de rechten van landarbeiders, is de maat vol. Nochtans is hij zelf een fervent peronist zoals de president, maar hij ziet de arbeid in de landbouw sterk verminderen. Argentinië telt 1 miljoen geregistreerde landarbeiders. Velen worden ontslagen omdat van arbeidsintensieve teelten zoals fruitteelt en olijventeelt wordt overgeschakeld op soja. Het beleid moet volgens hem veranderen. Hij gaat daarom zelf in de politiek. ■

1 De navelappelsien heeft binnenin de vrucht een tweede vruchtje dat je onderaan aan de buitenkant van de schil ziet uitpuilen. 2 Insectenval voor monitoring van de Afrikaanse citrusbladluï. 3 Vruchtklaar maken van sinaasappelen voor export.